

AGGERSVOLD GODS

– fortiden ført op til nutiden

Fag	Firmanavn	Hjemmeside	Bidraget til
Bygherre	Aggersvold Gods v/godsejer Johan Schrøder Heste Herregårds Pensionen Aggersvold Gods ApS Tornbrinken 24 4450 Jyderup		
Ingeniør	S.E.Brockhuus A/S Rådgivende ingeniørfirma FRI	www.sebas.dk	H G He A R O S
Arkitekt	PBP DESIGN A/S, arkitekter maa v/ Susanne Black-Petersen og Flemming Perlt		H G He A R O S
Arkitekt	Arkitekt MAA Mette Maegaard Nielsens tegnestue	www.mmnark.dk	H
Arkitekt	Kullegaard Arkitekter A/S	www.kullegaard.dk	G He A R S
Landskabsarkitekt	Lassen Landskab A/S	www.lassenlandskab.dk	H G He A R O
Geoteknik	GEO	www.geo.dk	H G He A R O S
Landinspektør	Landinspektørerne Skelstedet	www.skelstedet.dk	H G He A R O S
Råd og svamp	Hussvamp Laboratoriet ApS	www.hussvamp-lab.dk	H G S

Kode for bygninger:

H = Hovedbygning

G = Gæstefløj

He = Hestestald

A = Administration, rytterstue og varmecentral

R = Ridehus

O = Orangeri

S = Staklade

Idé, tekst og redaktion: Lise Evald Hansen, TEKSTPERTEN

Layout: Rune Nyman, OMW.dk

Foto: Jens Essendrop, Jens Frederiksen, Peter Jørgensen

Produktion: 2013

Der var engang et gods – nu er det der igen

Sådan kunne eventyret om Aggersvold Gods starte, for da godsejer Johan Schrøder i 2003 begyndte den gennemgribende renovering, var godsets bygninger tæt på at gå til. Det var meget længe siden, der havde været dyr i avlsbygningerne og korn i stakladen, og hovedbygningen havde stået ubeboet hen i 25 år.

Eventyret om Aggersvold Gods er historien om en ihærdig godsejer, der satte

den kulturhistoriske arv og kvalitet i højsæde. Det er også historien om en række rådgivere, entreprenører, håndværkere og leverandører, der satte en ære i at yde deres bedste. Og endelig er det historien om det gode samarbejde, der satte Aggersvold Gods på landkortet igen.

Renoveringen af Aggersvold Gods startede med hovedbygningen i 2003 og kørte næsten uafbrudt gennem

10 år, til stakladen stod færdig i oktober 2012. Renoveringen er gennemført nænsomt og med fokus på at bevare godsets karakter for eftertiden. Fra den første opmåling i hovedbygningen til det allersidste penselstrøg i stakladen har de involerede parter været med til at skrive et eventyr og et stykke Danmarkshistorie.

Der var engang et gods, og nu er det der igen. Det er ganske vist.

Et historisk sted

Aggersvold Gods kan føres helt tilbage til middelalderen, hvor gården lå i Markeby og blev kaldt Markegaard. Den nuværende placering har godset haft siden 1630.

Navnet Aggersvold opstod tilsyneladende i slutningen af 1500-tallet, hvor tre gårde blev lagt sammen som Aggersvold Gods.

Den første godsejer på Aggersvold hed Henrik Lange. Han blev efterfulgt af en lang

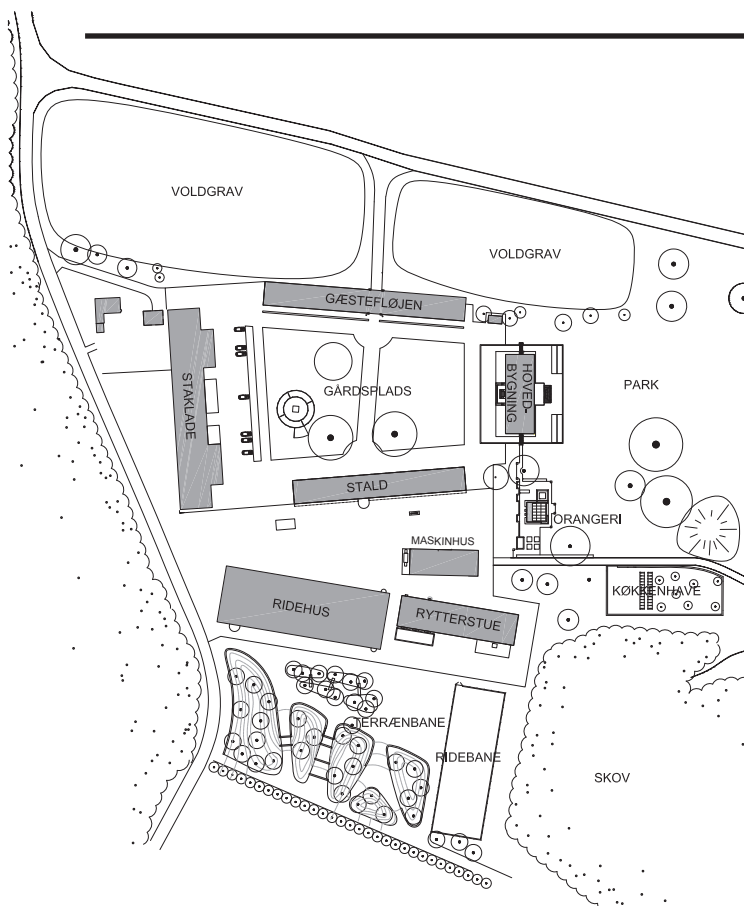
række ejere, heriblandt flere adelige, officerer og velbetjente forretningsmænd, ligesom godset i perioder har hørt under kirken og andre len.

At Aggersvold Gods gennem tiden har haft en ganske betydelig størrelse, viser forskellige historiske opgørelser.

Omkring 1650 havde godset en besætning på i alt 170 dyr og rådede over 96 tønder land jord, og i ca. 1735 hørte 42 gårde, 83 huse og 1 mølle

samt "Hjembæk Kirkegods og tiende" til Aggersvold. Senere – i 1770 – havde godset 44 tilhørende bondgårde, hvoraf 36 var hoveribønder, som hver dag skulle "indage 10-12 læs korn og 8-10 læs hør". I 1801 havde godset 75 husmænd, heraf kun 25 i hoveri.

Oprindelsen af de nuværende bygninger på Aggersvold fortæller sig lidt i historien, men flere af dem stammer fra omkring 1833. De blev

opført af godsejer Harald Rothe til erstatning for en bindingsværksgård fra 1724, som udbrændte i 1832. Det var ved den lejlighed, at godset fik den statelige hovedbygning i empirestil.

Ved en senere ombygning blev blandt andet stakladen og en kostald føjet til. Bygningerne blev af Illustreret Tidende i 1869 omtalt som "en Lade stor nok til at rumme hele Gaardens Høst og en Kostald til 300 Køer,

vistnok de to største Bygninger af deres Slags i hele Landet".

I 1898 købte landstingsmand og ingeniør Villars Knudsen Lunn Aggersvold for 330.000 kr. Han udvidede godsets skovareal, så det blev på cirka 550 tønder land. Herefter forsøgte et konsortium forgæves at udstykke godset, og i 1916 blev det i stedet overtaget af den københavnske industrimand, Thor Timm.

Thor Timm stod for en større restaurering af hovedbygningen i 1916-17, og Timm-familien ejede Aggersvold, indtil Johan Schrøder overtog godset i 2000. Da var godset en ren fredskovsejendom på 344 ha med hovedbygning, avlsbygninger, en del medhjælper- og skovløberboliger foruden det tilhørende savværk.

Renoveringen – godt samarbejde i flere versioner

Den vellykkede renovering af Aggersvold Gods bygger på godt samarbejde og tæt dialog. Ved den afsluttende renoveringen af stakladen blev dette samarbejde finpudset til en lidt anderledes samarbejdsmodel, som er beskrevet i boksen overfor.

På mange byggepladser har de forskellige håndværkere og rådgivere hver sin skurvogn, men på Aggersvold valgte man at lave ét stort

fælles rum. Her hang de til hver en tid gældende hovedprojekttegninger, så alle kunne følge processen og løbende få svar på spørgsmål. Denne åbne dialog var mange gange medvirkende til, at udfordringerne blev løst hurtigt og effektivt.

Ved en gennemgribende renovering af gamle huse som disse kan det være svært at vide på forhånd, hvad processen vil byde på. Så selv

om der lå projekter fra rådgiverside, var der stadig plads til gode input og uforudsete ting undervejs.

Alt arbejde blev afregnet efter medgået tid plus materialeforbrug – bortset fra på stakladen. Før arbejdet gik i gang, bad rådgiverne dog alle involverede om et budgetoverslag, som blev brugt som loft for entreprisen.

Staklade-modellen

Da stakladen skulle føres op til nutiden, stod det klart for alle parter, at der var mange ukendte faktorer. Derfor udviklede parterne en anderledes samarbejdsmodel.

Samarbejdsmodellen kan opsummeres i seks punkter:

1. Projektet udvælges. Rådgiver og hovedentreprenør udarbejder sammen forskellige løsningsmodeller og præsenterer dem for bygherre, som vælger den ønskede.
2. Projektering. Rådgiverne beder udvalgte fagentreprenører være sparringspartnere under projekteringen. På den måde bliver byggeprocessen optimeret allerede i projekteringsfasen; alle parter giver deres bedste bud på, hvor projektet kan ende, og laver en risikovurdering i fællesskab.
3. Projektet og aftaler lægges fast. Ud fra de involverede parters bedste bud bestemmes niveauet for projektet, og der bliver lagt en detailplan. Da projektet er blevet til i fællesskab mellem bygherre, rådgiver, entreprenører og håndværkere, føler alle parter et ansvar for sagen. Det minimerer risikoen for overraskelser.
4. Projektet sættes i gang og justeres løbende, når der viser sig uventede udfordringer. Det samme gælder budgettet. Hvis bygherre ønsker ændringer, får han med det samme rådgivers og entreprenørs tilbagemelding på hvilken indflydelse, det vil få på økonomi og tidsplan.
5. Det tætte og involverende samarbejde fortsætter hele vejen. På den måde finder rådgiver, entreprenører og udførende håndværkere i fællesskab den bedste løsning på de udfordringer, der måtte vise sig undervejs.
6. Projektet løses indenfor det afsatte budget og afleveres til aftalt tid.

Denne samarbejdsform sikrer, at bygherre får mest kvalitet for pengene, og minimerer risikoen for overskridelse af de økonomiske og tidsmæssige rammer.

Hovedbygningen – en moderne bolig med respekt for historien

Hovedbygningen er opført i 1833-35 men ombygget flere gange siden. Den blev fredet i 1944 og beskrives i fredningsbegrundelsen som "en fornem og i såvel detaljering som materialevalg tidstypisk repræsentant for herregårdsbyggeriet i første halvdel af 1800-tallet på overgangen fra empire til senklassicisme". Da Johan Schrøder overtog godset, havde hovedbygningen stået uopvarmet og forladt i 25 år. Det kunne ses på mange af husets konstruktions- og materialer, og det var nødvendigt med en gennemgribende restaurering.

Som grundlag for projekteringen blev alt i huset målt op, ligesom der blev gennemført

en bygningshistorisk undersøgelse, som viste bygningens udvikling gennem årene. Undersøgelsen afdækkede, at der især i stueetagen var blevet gennemført en del ændringer - i takt med, at bygningen havde skiftet ejer.

Restaureringen blev et interessant arbejde med at genoprette bygningen såvel teknisk som æstetisk. Fordi hovedbygningen er fredet, foregik alt i tæt samarbejde med Kulturarvsstyrelsen (nu Kulturstyrelsen). Fredningen gælder bygningen, som den stod i fredningsåret 1944, selv om mange af de på det tidspunkt gennemførte ændringer ikke ydede bygningens oprindelige arkitektoniske

kvaliteter retfærdighed - set med nutidige øjne. Det førte til lange og spændende forhandlinger, hvor tingenes historiske fortælleverdi blev vægtet mod bygningens iboende arkitektoniske kvalitet.

De fleste af ændringerne i hovedbygningen var fra 1917-1919. Her gennemførte arkitekt Frederik Kiørboe sammen med godsejer Thor Timm en gennemgribende ombygning, som dog havde et teateragtigt, lidt påklippet præg og ændrede bygningens udtryk flere steder. Et eksempel var panelerne i et gennemgående rum i øst, som var placeret så langt inde i rummet, at det gav indtryk af metertykke ydervægge.

Resultatet var, at de indre vinduesnicher stod forskudt og skyggede for vinduerne. Her blev givet tilladelse til at fjerne kulissepåklædningerne og nå ind til de "rigtige" vægge.

Flere af hovedbygningens udvendige kendetegn viste sig ikke at være originale. Trappetårnet mod vest var en tilføjelse fra 1919 og blev fjernet, så huset fik sin stramme, oprindelige hovedform. Facaden mod haven, der ved opførelsen i 1833 havde et hypermoderne midterparti i schinkelsk klassicisme med trefagsvinduer, var i 1919 blevet ændret, så den nu som facaden mod gårdspladsen havde høje pilastre og tofagsvinduer. I stedet for at

føre dette tilbage blev hele facaden igen kalket hvid, hvilket får de uoriginale pilastre til at stå mindre skarpt. Samtidig blev tre attrap-skorstene erstattet med ægte, murede skorstene.

Rådgiverne havde et stort ønske om at ændre skifferbelægningen, som gav taget et uoriginalt, fladt udtryk. Men hvad skulle på i stedet? Fra en brandtaksation i 1835 lå en beskrivelse af bygningens tag som lagt med "blå" tegl. Om det var uglaserede eller glaserede tegl fremgik ikke. Derfor måtte rådgiverne give deres bedste gæt, og valget faldt på specialfremstillede, blådæmpede tegl, som ville give taget fylde og

(sandsynligvis) dets oprindelige udtryk. Det var et godt valg, viste det sig, da håndværkerne senere fandt stykker af oprindelige tagsten - i stort set samme farve og udformning.

Før restaureringen var facaden malet lysegul helt ned til jorden, opdelt i midten med hvide pilastre og bånd - angiveligt for at tilføre bygningen et mere klassicistisk præg. Nu er bygningen ført tilbage til et mere enkelt udtryk med hvidkalket facade og en sokkel, der er pudset i samme rødbrune farve som trappens Nexø-sandsten.

Vestibulen i stueetagen var oprindeligt et velproportion-

neret rum – i det gyldne snit. Ved tidligere ombygninger var rummet imidlertid endt som et femfag aflangt rum med en ny, åben hovedtrappe, som afbrød loftet i den ene ende. I forbindelse med restaureringen blev derfor opført nye vægge, som genskabte balancen i rummet.

Hele hovedbygningen havde sat sig 17 centimeter på grund af de meget fugtige og ustabile jordbundsforhold. Derfor blev grundvandet sænket, så det blev muligt at støbe en skal af vandtæt beton, som kan holde vandet væk fra kælderens.

For at undgå fremtidige sætningsskader blev hovedbygningen efterfunderet. Efterfunderingen var en ingeniørmæssig udfordring og krævede ekstra afstivning, for dels måtte den gamle fredede bygning absolut ikke revne,

dels var det besværligt at komme ind under huset. Men alt lykkedes, og nu står den ene halvdel af huset på pæle, mens resten er traditionelt efterfunderet.

Overalt, hvor det var muligt, er det gamle interiør bevaret. Det gælder blandt andet alle døre og dørhåndtag, mange af plankegulvene og de gamle kakkelovne. Når det var nødvendigt at skifte noget, blev materialerne nøje udvalgt, så de passede til husets historiske udtryk, ligesom alt håndværk blev udført efter gamle håndværkermetoder. Det gælder også husets tagkonstruktion, hvor meget af tømmeret var angrebet af råd og svamp og måtte udskiftes.

De mange moderne installationer, som var nødvendige for at skabe en tidssvarende bolig i hovedbygningen, måtte ikke skæmme de fine

historiske interiører. Derfor blev alle installationer udført skjult. Det krævede både stor teknisk snilde, utraditionelle løsninger og løbende dialog mellem rådgivere og udførende håndværkere, for ingen kunne på forhånd vide, hvad der gemte sig under gulve, i vægge og over stuklofter.

Rådgiverne ville gerne male de forskellige rum i farver, der var typiske, da huset blev bygget i 1800-tallet. I samarbejde med bygherre satte de derfor en farvearkæologisk undersøgelse i gang. Undersøgelsen afslørede både farvevalg og anvendte materialer gennem tiden. Ved at kombinere undersøgelsens resultater med viden fra historiske kilder kunne rådgiverne vælge farverne. De valgte farver er desuden med til at skabe en helhed i - og forståelse for - bygningens overordnede plan.

Farver og materialer gennem tiden

Den gennemførte farvearkæologiske undersøgelse viste, at gulvene oprindeligt har været malede - ligesom det øvrige træværk, som har haft en lys grå farve. Alle vægflader har været pudsede, eventuelt tapetserede, og malet i limfarver. I stueetagens centrale rum – kaldet havestuen – var væggene beklædt med udspændt, papirklædt lærred i en lysgrøn farve, og de hvide paneler og døre var stafferet med bladguld.

Heste Herregårds Pension

Aggersvold – jagtrytterens paradis

Da godsejer Johan Schrøder overtog Aggersvold Gods, var det blandt andet med tanke på at etablere et center for jagtridning på godset.

Godsejeren er selv en passioneret rytter, som deltager i jagtridning over hele verden. Derfor har han med Heste Herregårds Pension Aggersvold skabt et paradis for jagtryttere.

På hesteherregårdspensionen kan rytterne komme med egen hest og benytte godsets

faciliteter til træning, før de begiver sig ud på en egentlig jagt. Det er også muligt at få undervisning på godset.

Mens rytteren hygger sig i rytterstuen eller en af gæstefløjens 22 lejligheder, kan hesten stå opstaldet i den nye stald med plads til 25 heste.

I godsets nyopførte ridehal kan rytter og hest træne dressur og spring, som begge dele er nødvendige dele af god jagtridning.

Før turen går ud i skoven, kan rytter og hest træne spring på den store terrænbane, der er anlagt bag ridehuset. Terrænbanen er anlagt med forskellige typer forhindringer i forskellige højder for bedst at forberede rytter og hest på de udfordringer, de vil møde på jagt i naturen.

På hesteherregårdspensionen kan rytter og hest frit bruge godsets skridtmaskine, ridebane og de 14 km ridesti i den tilhørende skov.

Ny funktion – ny lokalplan

Godsejer Johan Schrøders ønske om at oprette en hesteherreghårdspension på godset betød, at der måtte laves en ny lokalplan, som delte området i to – et til erhverv og et til privat brug. Samtidig skulle lokalplanen sikre, at kulturmiljøet omkring hovedgården i forbindelse med omlæggelsen ikke blev forringet men fremhævet. Lokalplanen krævede et stort forarbejde af både godsejer, rådgivere og myndigheder, for da lokalplanen blev vedtaget i februar 2006, blev både anvendelsen af godset, planen for renovering og byggeplaner for nye bygninger samtidig lagt fast.

Gæstefløjen – fra stald til lejligheder

Da stalden langs voldgraven skulle ombygges til lejligheder til brug for Heste Herregårds Pension Aggersvold viste det sig, at en del af bygningen var så dårlig, at den måtte bygges op på ny. En af de ingeniørmæssige udfordringer var derfor at få nye og gamle konstruktioner bundet sammen til en helhed.

For at bevare bygningens udtryk var det et stort ønske at bevare facaden ud mod voldgraven, selv om muren var meget fugtig. Derfor blev muren affugtet grundigt og renoveret. For at dæmme op for fugten blev kampstenssoklen isoleret indvendig, og

der blev lagt en fugtspærre mellem sokkel og væg.

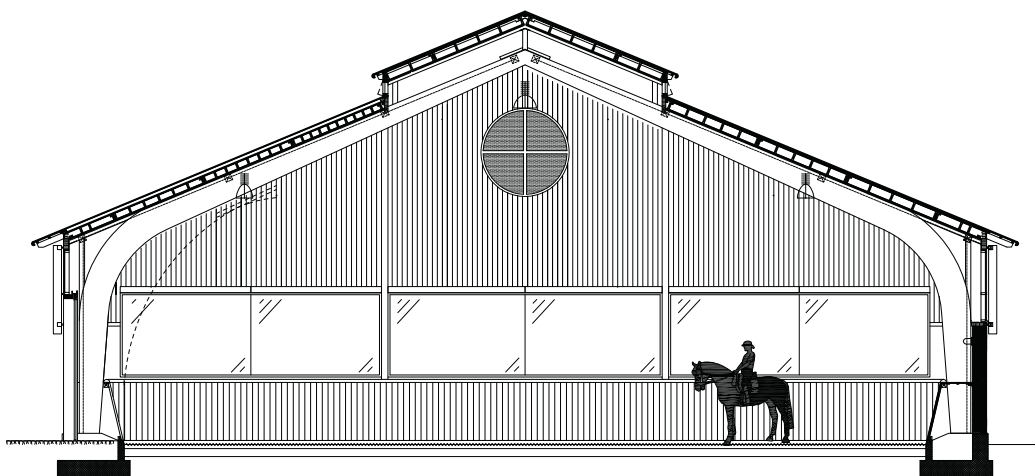
At ændre en ældre staldbygning til moderne gæsteboliger krævede blandt andet flere vinduer. Det førte til grundige overvejelser om, hvor stor en del af bygningselementerne man kunne ændre, uden samtidig at ændre facadens oprindelige udtryk og rytme.

Rådgiverne valgte at bevare vinduestypen fra stalden – i en nutidig udgave. Derfor blev der specialfremstillet nye støbejernsvinduer i gammel stil med tidsvarende termoruder.

Der er 22 lejligheder i gæstefløjen, alle med eget bad. Badeværelserne har efter godsejerens ønske variende flisebelægning - inspireret af syv forskellige hestetyper.

Den uopvarmede gang ind til værelserne forbinder gennem materialevalget lejlighederne med udendørsarealet. I gangen findes et opvarmet skab til hver lejlighed. Her kan rytterne hænge det brugte ridetøj, før de går ind i lejligheden.

Ridehuset - et moderne ridehus med historisk udtryk

Aggersvolds ridehus stod færdigt i 2007. Bygningen, som udefra ligner godsets historiske bygninger, rummer et moderne ridehus med internationale mål.

Det flotte ridehus kan danne ramme for dressurkonkurrencer på højeste plan. På ridehusets ene endevæg er monteret dugfri spejle, som kan dækkes helt med rullegardiner. Fra en balkon i bygningen kan publikum følge konkurrencerne.

Bygningens arkitektur er inspireret af en gammel staldbygning, som tidligere stod på stedet. Denne staldbygning havde rød træbeklædning, som er ført videre i det røde bånd foroven på ridehuset. Dette bånd virker samtidig som solafskærmning. Den samme træbeklædning er genskabt i nabobygningen, der rummer administration, rytterstue og varmecentral.

Hele vejen rundt i ridehuset løber en beskyttelsesbarriere.

Barrieren er udført i 32 mm massiv eg, som kommer fra Aggersvolds eget savværk. For at gøre væggen ekstra stærk, er den monteret direkte på en række pælefundamenterede facadefundamenter.

På – eller rettere i – taget af ridehuset ligger et stort solfangeranlæg. Anlægget var, da det blev monteret, det største tagintegrerede solfangeranlæg i Danmark.

Rytterstue, administration og varmecentral – tre vigtige funktioner

I forlængelse af ridehuset ligger en længe, der rummer tre vidt forskellige funktioner: Administrationsbygning, rytterstue og varmecentral. Oprindeligt var det planen at genbruge en staldbygning, der lå på samme sted, men under arbejdet med varmecentralen viste bygningen sig at være i for dårlig stand. Løsningen blev at føre karakteren og stilen fra stalden videre i en ny længe.

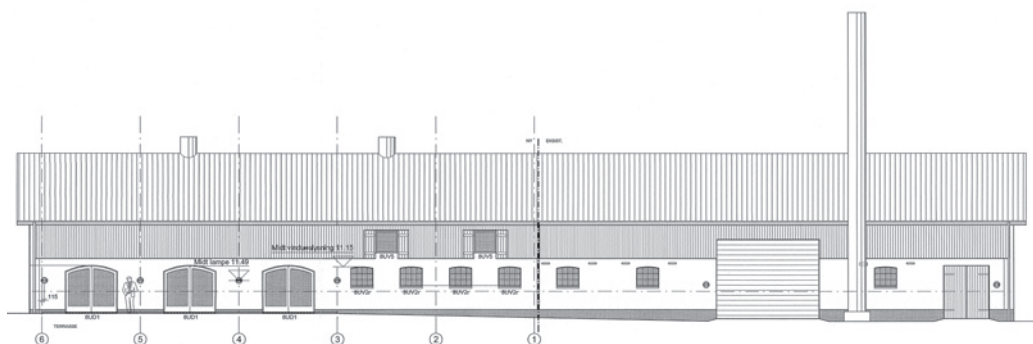
For at få 1. sal på den nye bygning er den bygget op med stålramme og solide,

synlige træbjælker, som kan bære en etage. For at få bygningen til at passe ind i godsets stil, er ydervæggene efterfølgende opmuret og beklædt med brædder på tremplen.

Administrationsbygningen huser godsets kontor, omklædningsrum og vaskeri. Førstesalen bruges i dag primært til opbevaring, men ved projekteringen er der taget højde for, at det i fremtiden kan blive nødvendigt med yderligere personale på godset, som kan få gode faciliteter her.

I rytterstuen er der kælet for indretningen. Rummet har en central pejs og godt lysindfald fra store rundbuede glas-dørspartier, som veksler med vinduer i samme stil som i den oprindelige stald.

Rytterstuen har eget køkken og kan rumme selv store jagtselskaber. Derfor er der taget vare på indeklimaet med specielle, pudsede akustiklofter og et fleksibelt udsugningsanlæg, der sikrer frisk luft - selv hvis rummet er fyldt med rygere.

Ventilationen – en stor udfordring

En gennemgående udfordring i de gamle godsbygninger var at føre bygningerne op til det 21. århundrede med hensyn til ventilation og indeklima – under hensynstagen til bygningernes æstetik og historie.

Omgivelserne – en herskabelig ramme

Når et kulturhistorisk bygningsanlæg som Aggersvold Gods skal føres op til nutiden, stiller det krav til omgivelserne. Derfor inkluderer renoveringen også et omfattende arbejde uden dørs.

Landskabsarkitektens udgangspunkt var at skabe omgivelser, der viste bygningerne frem så godt som muligt. Det blev opnået dels ved at holde beplantningen på pladsen meget ren, dels ved at vælge materialer, der

passede til godsets stil og ikke trådte for meget frem. Kun to af de oprindelige træer på gårdspladsen er bevaret. De to birketræer står nu som skulpturer mellem gæstefløjen og hestestalden.

For at skabe mere ro på pladsen foran hovedbygningen, blev adgangsforholdene til godset ændret. Tidligere kom alle til godset ad vejen over voldgraven, der via en port i gæstefløjen ender midt på pladsen. Nu bliver porten kun brugt ved særlige lejligheder.

I stedet kommer trafikken rundt om godset og ender på et adgangsareal, der ligger langs med bygningerne.

For at tilgodese godsets funktion som både privatbolig og et sted, der skal kunne rumme mange mennesker i forbindelse med hesteherregårdspension, jagter og udlejning af stakladen, er gårdpladsen anlagt med et roligt rum på den ene side af hestestalden og et aktivitetsrum på den anden.

Aktivitetsrummet står næsten bart, så der er plads til det store antal hestetrailere, der ind imellem holder på pladsen. Foran stakladen er anlagt et stort dobbelt stendige, som skjuler bilerne på parkeringspladsen foran den.

Tidligere var gårdspladsen belagt med perlesten, som viste sig at ligge oven på brosten. Derfor blev brostenene retableret og suppleret med nye brosten, som har bodurkant. De brosten er med til at give pladsen et let-

tere udtryk.

Tæt på hovedbygningen blev fundet en meget fin, mønstret pigstensbelægning, som før renoveringen blev målt op og fotoregisteret, så den kunne lægges i præcis samme mønster igen.

Både pigsten og brosten er blevet brugt i flere århundreder i Danmark og kan meget vel have været den oprindelige belægning på gårdspladsen. Fordelen ved at anlægge en gårdsplads med pigsten

er, at vandet siver ned mellem stenene og let kan ledes væk med dræn.

Det var et omfattende arbejde at anlægge de mange stensætninger på godset. Mens én mand betjente maskinerne, lagde to mand stenene på i hånden. Det er et håndværk så nøjagtigt, at det ville kunne ses i lægningen, hvis de to stenlæggere blev udskiftet undervejs.

Orangeriet - et nutidigt modspil

Godsejerparret ønskede sig et orangeri, hvor de kunne dyrke planter og hygge sig helt privat med blandt andet køkken, grill og udendørs spa. Samtidig var det et stort ønske at kunne nyde de smukke omgivelser og den gode udsigt. De forskellige ønsker førte til en del snak med rådgiverne om, hvor den optimale placering af orangeriet ville være. Løsningen blev en placering tæt på hovedbygningen, hvor orangeriet på samme tid indgår i en sammenhæng med de øvrige bygninger, gårdspladsen og parken.

Bygningen er udformet som en terning, bygget op af hvidmalet beton og glas. For at beskytte godsejernes privatliv vender bygningen så at sige ryggen til gårdspladsen med

en meget lukket facade, mens hovedfacaden ud mod park, sø og skov næsten udelukkende består af glas.

Mellem hovedbygningen og orangeriet er anlagt en sti afskærmet med en havemur, der er opført parallelt med den lukkede facade.

Der er lagt stor vægt på at skabe spændende visuelle oplevelser i og omkring orangeriet. Selve bygningen har mange fine arkitektoniske detaljer, og omgivelserne bliver inddraget via de store glasflader og en balkon med uhindret udsigt til tre sider.

Når mørket falder på, smelter bygning og landskab sammen og skaber sanseoplevelser via flydende lyskugler på søen og lyseffekter i træerne.

At tilføje en ny bygning til et gammelt bygningsværk som Aggersvold Gods, er en interessant udfordring. Rådgiverne bag orangeriet valgte et stærkt forenklet hus med et nutidigt udtryk. Tanken var, at orangeriet netop ved at være moderne ville klæde godset og indgå i et samspil med de øvrige bygningers ældre udtryk.

For ikke at hæmme orangeriets hvide betonfacader med støbeskel var det et ønske at støbe de 5 meter høje vægge i ét stykke – en ikke helt nem operation, som dog lykkedes ved at støbe væggene på stedet i en støbeform, der kunne rumme både for- og bagmur samt isoleringen imellem dem.

Stakladen – et fleksibelt oplevelsesrum

Stakladen på Aggersvold Gods blev af Illustreret Tiden-
de i 1869 kaldt den største af
sin art i Danmark. Den er 82
meter lang, 14 meter bred og
ligeså høj

Før renoveringen blev stakla-
den brugt til opbevaring, og
den var i meget dårlig forfat-
ning. Det var et stort ønske
fra godsejerparret at omdan-
ne stakladen til en moderne
multisal – og samtidig bevare
den flotte bygnings historiske

præg ned til mindste detalje.
Udfordringen var at skabe en
staklade, der på samme tid
er troværdig som historisk
bygning og en fuldt funkti-
onsdygtig multisal. Opgaven
var at bevare bygningens
oprindelige karakter, selv om
den skulle have en helt ny
funktion.

Bygningen skulle leve op til
nutidens byggetekniske og
energimæssige krav, dog ikke
på bekostning af det vigtige

kultuurhistoriske udtryk. Løs-
ningen blev at bygge et hus
udenpå huset.

Udenpå den gamle staklade-
blev monteret et stålskelet.
Omkring det blev muret en
mur - i gammel stil og ved
hjælp af gamle håndværks-
metoder. På den måde er
det lykkedes at fastholde
stakladens særpræg udenfor
såvel som indenfor, hvor den
karakteristiske trækonstruk-
tion fra gulv til loft er bevaret

og skaber en hel speciel stemning.

I forbindelse med renoveringen blev stakladens store rum delt i to. Det ene rum danner en multisal, det andet fungerer som udstillingsrum for godsets store samling af kareter. Imellem de to sale er en indskudt bygning, som rummer et stort, top moderne industrikøkken, forbundet til multisalens café-område via en gangbro i 1. sals højde. Gangbroen er etableret på et eksisterende bjælkelag og danner en svalegang, hvorfra man kan opleve rummet i et andet perspektiv.

Salen kan rumme cirka 200 spisende personer og forlænges mod vest via en trappe med et café-område, som både kan indgå i større selskaber, være ramme om mindre arrangementer og fungere som morgenmads-restaurant for overnattende gæster.

Det store rum kan bruges som det er eller deles i mindre rum. Opdelingen sker ved hjælp af to store rumdelere, der er formet som sejl – en hilsen til godsejer Johan Schrøders store interesse for sejlsport.

Karetudstillingen i stakladens østlige rum og de nænsomt renoverede, overdækkede hestevogns- parkeringsbåse udenpå bygningen binder nutiden sammen med en anden tid, hvor heste også spillede en stor rolle på Aggersvold Gods.

Beslutningen om at restaurere ved hjælp af gamle håndværkstraditioner gav nogle udfordringer. Mange af de gamle håndværk er nemlig efterhånden gået i glemmebogen. Derfor måtte rådgiverne og tømrersvendene arbejde tæt sammen, blandt andet om at rekonstruere de franske låse.

Multisalens skal kunne anvendes til mange forskellige formål. Det stiller store krav til belysningen, som den ene dag skal give optimalt lys til en kunstudstilling og den næste være med til at skabe illusionen af en riddersal med kandelabre. Det lykkedes rådgivere, teknikere og leverandør i fællesskab at finde en løsning: Et avanceret computerstyret lysanlæg, hvor hver lysenhed kan justeres for sig.

De gamle porte i stakladen er en vigtig del af bygningens oprindelige udtryk, som man gerne ville bevare. Derfor var det nødvendigt at finde en måde at lade portene indgå i stakladens nye funktion på. Løsningen fandt smed og rådgivere i fællesskab: Portene er udført, så de udefra ligner de oprindelige. De har fået et indvendigt, oplukkeligt glasparti, som sikrer lysindfald, når træportene lukkes op.

Hestestald – nybygget i historisk stil

Selv om den nuværende hestestald på Aggersvold Gods er nybygget fra 2007, er den i det ydre en fuldkommen pendant til den tidligere stald, der nu er lavet om til gæsteboliger.

Hvor stalden ligger nu, lå der før renoveringen et moderne etplanshus, som blev fjernet for at skabe plads til stalden. Byggeriet af staldbygningen genskabte symmetrien om gårdspladsen og strammede det smukke rum op.

Udgangspunktet for staldbyggeriet var at opføre en stald, der var funktionel og i orden - uden at være prangende.

Stalden er opført, så den har det samme udtryk som resten af godset, men er samtidig en topmoderne stald med både badefaciliteter og solarium til hestene, et avanceret alarmsystem og automatisk videoovervågning, hvor berideren kan overvåge hestene via et fjernsyn i beriderboligen.

Stalden er hele vejen opbygget med hestenes velfærd i centrum. Alle bokse er tilpasset dyreværnets krav til hestehold, og vinduerne er placeret præcist i den højde, der gør det muligt for hestene at stikke hovederne ud. Til vinduerne er tilknyttet et centralt luk-

kesystem, så alle vinduer kan låses samtidig ved et tryk på en knap.

Ud over at være hjem for godsets egne heste er stalden også en del af Heste Herregårds Pension Aggersvold, hvor jagttrytterne kan komme med deres egne heste. Derfor kan stalden sektioneres ved hjælp af døre, der går for eller til side – alt efter hvor mange bokse, der skal i brug. Det krævede en sektionering af selve bygningskroppen og stillede store krav til teknikken, som skal kunne virke adskilt i de forskellige sektioner.

Maskinhuset – den oprindelige bygning står stadig

Ved renoveringen blev maskinhusets mure og døre renoveret og vinduerne udskiftet. Tagkonstruktionen blev repareret, og tagstenene vurderet én for én. De ikke-anvendelige blev erstattet med en rest af de samme tagsten, så maskinhuset i dag har præcis det samme udtryk som før.

Historisk og miljørigtigt

Miljøhensynet vejer tungt på Aggersvold Gods, som bliver varmet op dels med solenergi fra landets største tagintegrerede solcelleanlæg, dels ved hjælp af et 500 kW stort flisfyr. Flisen til fyret kommer fra godsets egen skov. I forbindelse med renoveringen blev godsets private septiktank sløjfet, så spildevandet nu i stedet bliver ledt via ledninger de 3 km ind til renseanlægget i Hjemlbæk. Derudover bliver regnvandet opsamlet i store tanke og brugt til at vande ridehusbunden, longerbane og den udvendige ridebane.

Fag	Firmanavn	Hjemmeside	Bidraget til
Anlægsarbejder	Anlægsgartnerfirmaet Vækst & Miljø A/S	www.v-m.dk	H G He A R O
Belysning	asger bc	www.asgerbclys.dk	S
Elektriker	El-Huset Jyderup ApS	www.elhuset.dk	H G He A R O
Elektriker	Lindpro a/s	www.lindpro.dk	S
Fundering	P. T. Fundering ApS	www.pt-fundering.dk	H G He A R O
Gulve	Holse & Wibroe A/S	www.holseogwibroe.dk	S
Gulve	Trægulvcentret A/S		S
Hovedentreprenør	MT Højgaard A/S	www.mth.dk	S
Jord/Kloak	Entreprenør Jan Slott	www.jslott.dk	H G He A R O
Køkken-leverandør	Form & Køkken ApS	www.formogkoekken.dk	H A
Køkken-leverandør	Ove C. Bjerregaard A/S	www.ocb.dk	S
Køling	Kalundborg Køleservice A/S	www.kulde.dk	H S
Maler	Malerfirmaet Buhr A/S	www.ds.j.dk	H G He A R O S
Murer	OPH-Byg ApS		H G He A R O
Ridebane-sprinkling	JPC Partner ApS	www.jpcpartners.dk	He R
Sikkerhed	G4S Security Services A/S	www.g4s.dk	H G He A R O S
Stenhugger	Stenhuggeriet Danstein A/S	www.danstein.dk	H G He A R O
Stukkatør	Ove H. Svensson & Søn	www.ohs-stuk.dk	H
Stål-leverance	Ingeniørfirmaet A/S Læssø Simonsen	www.hal.dk	A
Stål-leverance	HNH Holbæk Ny Maskinværksted	www.hnm.dk	S
Trappe-leverance	Hi-Con A/S	www.hi-con.dk	S
Tømrer	Illemann Tømrer - Snedker ApS		H G He A R O
Ventilation	JT3 Klima A/S	www.jt3.dk	S
VVS	Ib Andersen A/S	www.ia-vvs.dk	S
VVS	VVS H.J. Schmidt ApS		H G He A R O

Kode for bygninger:

H = Hovedbygning

G = Gæstefløj

He = Hestestald

A = Administration, rytterstue og varmecentral

R = Ridehus

O = Orangeri

S = Staklade

